

CRIZE ȘI CONFLICTE CONTEMPORANE ÎN SPAȚIUL EUROPEAN

CONTEMPORARY CONFLICTS AND CRISES IN EUROPEAN SPACE

Col.conf.univ.dr. Lucian Dragoș POPESCU*

Supraviețuirea oricărei societăți depinde de capacitatea acesteia de adaptare la mediul economic și social căruia îi aparține. Toate organizațiile guvernamentale există pentru binele cetățenilor. Consecința logică a acestui fapt este că organizațiile trebuie să se conformeze tendințelor curente ale pieței forței de muncă și să ia măsurile adecvate în scopul unei dezvoltări sănătoase.

The survival of any society depends on its capacity to adjust to the social and economic environment it belongs to. All state organizations exist through and for the people. The logical consequence of these statements is that organizations must follow the current trends on world's labor market and take adequate measures to have a proper development in this respect.

Cuvinte-cheie: crize; conflict; social; consens; revolte.

Keywords: crises; conflict; social; consensus; riots.

Din punct de vedere social, grupurile umane, comunitățile și societatea în ansamblul ei au la bază respectarea unor norme, obligații, impuse de necesitatea funcționării acesteia. Prin respectarea voluntară a acestora în vederea realizării unor scopuri colective se presupune existența unui acord consensual între membrii societății. Fără existența consensului în acțiunile membrilor societății, interesele individuale ar duce la ignorarea scopurilor celorlalți membri, precum și a obligațiilor care derivă din realizarea scopurilor colective, generând un „bellum omnium contra omnes”. La baza acestui consens stă un context normativ¹ exprimat de noțiuni ca obligație, datorie, regulă sau normă care impun cerințe de natură dezirabilă sau indzirabilă a acțiunilor actorilor sociali.

Acordul colectiv al membrilor societății asupra valabilității și semnificației necesare a obligațiilor în viața socială creează consensul necesar pentru a realiza acțiuni predictibile și eficiente, precum și gradul de coeziune obligatoriu pentru asigurarea unei existențe sociale organizate.

Prin stimularea sentimentului de apartenență la grup și întărind securitatea personală a membrilor, coeziunea socială constituie premisa principală a existenței și a funcționării unui sistem de drepturi și responsabilități care implică toți membrii societății. În accepțiunea sociologului francez Emile Durkheim, gradul de coeziune socială reprezintă una dintre cele mai importante proprietăți ale oricărui grup social, organizații sau societăți umane, rezultând din complementaritatea rolurilor îndeplinite de către membrii acestora. Sociologul american Amitai Etzioni consideră că prin coeziune socială se înțelege, în primul rând, o consecință a autorității (coercitive, remunerative, normative) fără implicarea valorilor sau a scopurilor reciproc împărtășite de membrii unui grup social, ci doar norme comune de desfășurare a relațiilor dintre aceștia². Membrii altor școli sociologice consideră că orice modalitate de asociere umană implică o coeziune bazată pe consens, ceea ce obligă membrii la adoptarea unor scopuri, valori și modele de conduită acceptate în mod voluntar.

Se poate concluziona că bazele oricărei forme de organizare socială, care dorește să realizeze anumite obiective cu caracter colectiv, prin acțiunea rațională a membrilor săi, sunt constituite de consens și coeziune socială. Imperativul prin

* *Universitatea Națională de Apărare „Carol I”*
e-mail: l.popescu@yahoo.com

care indivizii își respectă obligațiile asumate prin aderarea la grupul social (asociație, organizație, stat) este ordinea socială. Ordinea socială perfectă poate fi întâlnită doar în societățile utopice ale scriitorilor și gânditorilor politici fiind rezultatul teoretizărilor abstracte și al imaginației acestora. Aceasta se datorează faptului că individul nu este un robot uman care să-și sacrifice în totalitate identitatea personală în numele stabilității ordinii sociale, ci este o ființă cu nevoi specifice și creativitate proprie, care nu se conformează mecanic prescripțiilor și obligațiilor imperative ale normelor sociale, ci încearcă să le adapteze la cerințele proprii și le respectă prin traducerea prin prisma propriei raționalități a acestora în acțiune.

În măsura în care individul, integrat structurilor sociale, așteaptă de la aceasta să-i fie puse la îndemână o serie de resurse, mijloace și un mediu care să-i permită îndeplinirea imperativelor ordinii sociale și manifestarea unui comportament inteligibil și semnificativ în ceea ce privește comportamentul dezirabil, sau indezirabil, el poate manifesta tendințe de a încerca să schimbe ordinea socială existentă. Comportamentele inovative, acțiunile protestatare și chiar revoluționare pot fi manifestări naturale ale acestor tendințe.

Teoria sociologică a lui Max Weber a „raționalismului”³ consideră că acțiunea umană este supusă tendințelor de iraționalitate și impredictibilitate. Individul, fiind considerat un agent liber, activ cu intenții precise, își poate alege scopul pe care îl consideră imperativ.

Revolte sociale în Europa occidentală

Marea Britanie

În perioada 6-11.08.2011, în Londra și alte orașe mari din Marea Britanie au avut loc o serie de revolte sociale la care au participat mii de persoane, în majoritate tinere. Acestea au generat haos, distrugerii și ca atare a fost necesar să se mobilizeze importante forțe de poliție pentru înăbușirea acestora și limitarea efectelor distructive. Evenimentele au fost denumite și „Revoltele BlackBerry”⁴, deoarece participanții au utilizat dispozitive mobile de comunicare și mediile de socializare pentru a se organiza.

Tulburările au debutat pe data de 6.08.2011 cu un marș de protest în Tottenham generat de uciderea pe 4.08.2011 de către poliție a unui

cetățean de culoare. Protestul a dus la mai multe ciocniri violente între manifestații și forțele de poliție și au avut ca rezultat distrugerea mai multor vehicule aparținând poliției, a unui autobuz urban, a tribunalului, precum și a mai multor locuințe și spații comerciale. Din cauza distrugerilor masive rezultate evenimentul a fost rapid mediatizat.

În zilele următoare au avut loc manifestări similare în Londra, Hackney, Brixton, Walthamstow, Peckham, Enfield, Battersea, Croydon, Ealing, Barking, Woolwich, Lewisham și East Ham. Începând cu ziua de luni, 8.08.2011, revoltele s-au extins și în alte orașe din Anglia, cum ar fi: Birmingham, Bristol și Manchester.

Până pe data de 15.08.2011 au fost arestate aproximativ 3.100 de persoane dintre care peste 1.000 au fost acuzate⁵. În urma revoltelor numai în Londra au fost înregistrate peste 3.443 de acte criminale rezultate în urma incidentelor. De asemenea, au fost ucise 5 persoane și cel puțin 16 au fost rănite în urma confruntărilor. Pagubele raportate au fost estimate la 200 de milioane de lire sterline numai asupra proprietăților particulare, iar activitățile economice la nivel local au fost grav afectate.

Revolte au generat numeroase dezbateri politice, sociale și academice despre cauzele și contextul care au provocat declanșarea acestora. Apariția acestora a fost atribuită unor factori structurali ca rasismul, lupta de clasă și declinul economic, precum și unor factori culturali, cum ar fi: criminalitatea, huliganismul, scindarea moralei sociale și subcultura⁶.

Suedia

În Husby, o suburbie a Stockholm-ului, Suedia, pe data de 19.05.2013⁷, un mare număr de imigranți și imigranți la a doua generație, rezidenți, proveniți în principal din Somalia, Eritreea, Afghanistan și Iraq au izbucnit o serie de revolte. Revolte au izbucnit ca răspuns la împușcarea și decesul unui expat portughez, înarmat cu un cuțit, de către polițiști și încercarea de mușamalizare a acestui incident.

Gruparea politică Megafonen a publicat pe blog, în data de 14.05, a doua zi după incident, un articol în care omul împușcat a fost descris ca „non-white”⁸. De asemenea, gruparea Megafonen a inițiat o demonstrație împotriva acțiunii brutale a poliției pentru data de 15 mai. Revolte au

implicat participarea a sute de persoane și au dus la rănirea a cel puțin șapte polițiști. Poliția din Stockholm⁹ a publicat, în data de 28 mai, un raport prin care situația revenise la normal și revoltele nu extinseseră în alte orașe suedeze.

Guvernul suedez prin opinia exprimată¹⁰ de către ministrul justiției, Beatrice Ask a atribuit revoltele excluziunii sociale. Rapoartele oficiale sugerează că incidentele au fost generate și de standardele educaționale scăzute, curente rasiste, șomaj, eșecul integrării imigranților și creșterea inechității sociale. Unele păreri au pus la îndoială politica suedeză în domeniul emigrării. OECD a publicat un raport care evidențiază rapida creștere, în societatea suedeză, a decalajului dintre bogați și săraci.

După ziarul suedez Aftonbladet¹¹, 13 dintre cei 16 tineri arestați erau cunoscuți cu antecedente penale, conform opiniei criminalistului suedez Jerzy Sarnecki care nu a fost surprins de evenimente. Sarnecki, făcând o paralelă cu revoltele din Anglia 2011, consideră că evenimentele nu au fost cauzate de un incident izolat, iar revoltele au dat glas nemulțumirilor generate de nivelul ridicat al șomajului, standardele de educație și intervenția forțelor de poliție. Gruparea politică Megafonen a considerat că începutul revoltelor a fost declanșat de uciderea de către poliție a unui bărbat de 69 de ani. Sarnecki a respins această idee și a declarat că aceasta este doar o încercare a Megafonen de a nu-și asuma răspunderea pentru implicarea în revolte. Psihologul Arnulf Kolstad¹² a argumentat faptul că revoltele sunt o reacție necesară și de înțeles la marginalizarea imigranților. El a susținut că revoltele pot fi considerate ca o declanșare de către nordici a propriei primăveri arabe.

Franța

În data de 27.10.2005, doi tineri francezi de origine maliană și tunisiană au fost electrocuțați de către forțele de poliție în suburbia pariziană Clichy-sous-Bois. Moartea acestora a declanșat aproape trei săptămâni de revolte în 274 de localități din regiunea Paris. Protestatarii, în majoritate tineri rămași fără serviciu în urma abandonării proiectelor imobiliare din suburbii, au provocat daune de peste 200 de milioane €, incendierea a 9.000 de autoturisme și 12 case, centre comerciale și școli. Poliția franceză a efectuat 2.900 de arestări din rândul manifestanților, au fost răniți 126 de polițiști

și pompieri și din nefericire un privitor a fost ucis de o lovitură primită de la un manifestant.

Răspunsul predictibil al guvernului francez a fost foarte dur. Ministrul de interne din acel moment, Nicolas Sarkozy, a declarat o politică de „toleranță zero” la violențele urbane. Un an mai târziu, la 01.10.2006, în Les Mureaux, Yvelines, când revoltele au izbucnit din nou în suburbii Nicolas Sarkozy a revenit la politica sa de „lege și ordine”. Acțiunile guvernamentale din noiembrie 2005 au dat naștere la o serie de comentarii privind legătura dintre imigrația ilegală, separatismul musulman și practicile poligamice și revolte. De fapt, cea mai mare parte a protestatarilor proveneau din rândurile tinerilor de a doua generație de imigranți, iar conexiunile lor cu acțiunile revoluționare erau mult mai complexe, implicând excluderea socială și economică, discriminarea rasială și capacitate a Republicii franceze de a răspunde la aceste provocări menținând modelul propriu de angajament formal în ceea ce privește integrarea socială și individuală indiferent de rasă și religie.

Craig Calhoun, președinte al SSRC, a organizat un forum web¹³, în noiembrie 2005, în vederea urmării impactului pe care evenimentele le-au produs asupra cercetătorilor în științe sociale din Franța și Statele Unite. Acest forum intenționa să ofere o perspectivă științifică din domeniul științelor sociale prin analiza la cald a revoltelor și să aducă în atenția media și a publicului larg aceste opinii. Cele mai multe articole au fost scrise în perioada de maximă amploare a revoltelor și intensitate culminând cu declararea de către guvernul francez a stării de urgență în data de 8 noiembrie. Opiniile exprimate care au tratat în cea mai mare parte capacitatea Franței de a gestiona problemele excluderii sociale continuă să constituie subiect de dezbatere pentru cercetătorii din domeniul științelor sociale și politicieni și să mențină aceste probleme în atenția publicului de pe ambele țărmuri ale Atlanticului.

Curând, după ce revoltele au scăzut în intensitate și starea de urgență a fost ridicată, în ianuarie 2006, au izbucnit alte proteste la care au participat în cea mai mare parte tineri albi, cu preponderență în regiunea pariziană centrală, dar și în alte localități importante. Aceste proteste au fost generate de către „legea primului contract de angajare” care a fost percepută ca o încercare de compromitere a securității locului de muncă,

precum și de diminuare a drepturilor persoanelor angajate. Milioane de persoane au demonstrat în stradă în cadrul a două manifestații organizate pe 7 și 19 martie. Demonstrațiile s-au extins și prin alte forme de protest cum ar fi revolte violente, greve, ocuparea universităților de către tineri precum și un nivel de violență în suburbii similar cu cel înregistrat câteva luni înainte. Ca rezultat al protestelor, guvernul a revocat legea angajării persoanelor tinere.

Evenimentele prezentate nu au fost singulare ele s-au repetat în anii 2009 și 2013. Revoltele din Trappes¹⁴, suburbia a Parisului, din 19.07.2013 au fost provocate de arestarea unui musulman care s-a împotrivit verificării de către poliție a identității soției. Sute de tineri, în majoritate de etnie nord-africană, au atacat un post de poliție local. În timpul revoltelor au fost arse 20 de autovehicule.

Concluzii

Cauzele acestor conflicte constituie un subiect de dezbatere pentru o lungă perioadă de timp atât în mediile academice, cât și în cele politice. Factorii care au contribuit la declanșarea acestor revolte sunt de natură socio-economică din cauza ratei ridicate a șomajului și a reducerii ajutoarelor sociale, culturale datorită amplexării pe care o capătă subcultura, criminalitatea juvenilă, dar și politice din cauza lipsei de preocupare a guvernelor în integrarea emigranților. Consider că este necesară o politică integrată la nivel european în vederea reducerii decalajelor sociale, combaterea sărăciei, diminuarea șomajului și a efectelor acestuia în rândul tinerilor, a excluziunii sociale, precum și diminuarea sentimentului de frustrare în rândul categoriilor defavorizate și integrarea coerentă a imigranților în societățile din care fac parte în vederea realizării consensului și coeziunii sociale.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/138822, cu titlul „Rețea Transnațională de Management Integrat al Cercetării Doctorale și Postdoctorale Inteligente în Domeniile „Științe Militare”, „Securitate și Informații” și „Ordine Publică și Siguranță Națională” – Program de Formare Continuă a Cercetătorilor de Elită – „SmartSPODAS”.

NOTE:

1 Sorin Rădulescu, *Homo sociologicus. Raționalitate și iraționalitate în acțiunea umană*, Casa de editură și presă „Șansa” S.R.L, București, 1994, p. 39.

2 *Ibidem*, p. 40.

3 Max Weber, *L'ethique protestataire et l'esprit du capitalism*, Paris, 1967, Editura Plon, p. 7.

4 http://en.wikipedia.org/wiki/2011_England_riots 2011 England riots

5 [www.bbc.co.uk/news/England's week of riots](http://www.bbc.co.uk/news/England's_week_of_riots). BBC News. 15 August 2011.

6 [http://edition.cnn.com/2011/WORLD/Britain's rioters count cost of unrest as order restored](http://edition.cnn.com/2011/WORLD/Britain's_rioters_count_cost_of_unrest_as_order_restored). CNN. 12 August 2011.

7 [www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/Stockholm riots leave Sweden's dreams of perfect society up in smoke](http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/Stockholm_riots_leave_Sweden's_dreams_of_perfect_society_up_in_smoke). The Daily Telegraph. 25 May 2013

8 <http://megafonen.com/ayna-varfor-dom-finns-lognen-om-husby-mordet-igar/>

9 «Sweden Riots: Stockholm 'Back To Normal,' Say Police». Huffington Post. Agence France Presse. 28 May 2013. Retrieved 30 May 2013

10 «Swedish riots rage for fourth night». The Guardian. 23 May 2013. Retrieved 23 May 2013.

11 Kerpner, Joachim. «De har gripits för upploppen» (in swedish). Aftonbladet. Retrieved 25 May 2013.

12 Arnulf Kolstad (27 May 2013). «Opprør i Sverige». NRK

13 <http://riotsfrance.ssrc.org/>

14 [www.bbc.co.uk/news/France veil row sparks Trappes unrest](http://www.bbc.co.uk/news/France_veil_row_sparks_Trappes_unrest). BBC News. 21 July 2013.

BIBLIOGRAFIE

Rădulescu M. Sorin, Banciu Dan, *Introducere în sociologia delicvenței juvenile*, Editura Medicală, București, 1990.

Rădulescu M. Sorin, *Homo sociologicus. Raționalitate și iraționalitate în acțiunea umană*, Casa de editură și presă „Șansa” S.R.L, București, 1994.

Weber Max, *L'ethique protestataire et l'esprit du capitalism*, Editura Plon, Paris, 1967.

http://en.wikipedia.org/wiki/2011_England_riots 2011 England riots

[www.bbc.co.uk/news/England's week of riots](http://www.bbc.co.uk/news/England's_week_of_riots). BBC News. 15 August 2011.

[http://edition.cnn.com/2011/WORLD/Britain's rioters count cost of unrest as order restored](http://edition.cnn.com/2011/WORLD/Britain's_rioters_count_cost_of_unrest_as_order_restored). CNN. 12 August 2011.

[www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/Stockholm riots leave Sweden's dreams of perfect society up in smoke](http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/Stockholm_riots_leave_Sweden's_dreams_of_perfect_society_up_in_smoke). The Daily Telegraph.

25 May 2013.

<http://megafonen.com/ayna-varfor-dom-finns-lognen-om-husby-mordet-igar/>

“Sweden Riots: Stockholm ‘Back To Normal,’ Say Police”. Huffington Post. Agence France Presse. 28 May 2013. Retrieved 30 May 2013.

“Swedish riots rage for fourth night”. The Guardian.

23 May 2013. Retrieved 23 May 2013.

Kerpner, Joachim. “De har gripits för upploppen” (in swedish). Aftonbladet. Retrieved 25 May 2013.

Arnulf Kolstad (27 May 2013). “Opprør i Sverige”. NRK

<http://riotsfrance.ssrc.org/>

www.bbc.co.uk/news/“France veil row sparks Trappes unrest”. BBC News. 21 July 2013.